

INGLIZ TILINI O‘QITISHDA SUN’IY INTELLEKT VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI

Mavluda Mavlonova

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
dotsenti, PhD*

Nozima Erkinjonova

Webster universiteti talabasi

Annotatsiya Mazkur maqolada ingliz tilini o‘qitish jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik va metodik afzalliklari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Sun’iy intellekt asosidagi platformalarning ta’lim sifatini oshirish, individual yondashuvni ta’minlash, o‘quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirish hamda til ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, sun’iy intellekt vositalaridan foydalanishdagi ayrim muammolar va ularning yechimlari ham ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, ingliz tili, raqamli ta’lim, interaktiv o‘qitish, individual yondashuv, ta’lim texnologiyalari, ChatGPT, til ko‘nikmalari.

Аннотация В данной статье научно анализируются педагогические и методические преимущества использования технологий искусственного интеллекта в процессе обучения английскому языку. Освещается роль платформ на основе искусственного интеллекта в повышении качества образования, обеспечении индивидуального подхода, повышении мотивации учащихся и развитии языковых навыков. Также рассматриваются некоторые проблемы использования искусственного интеллекта в образовании и пути их решения.

Ключевые слова: искусственный интеллект, английский язык, цифровое образование, интерактивное обучение, индивидуальный подход, образовательные технологии, ChatGPT, языковые навыки.

Annotation This article scientifically analyzes the pedagogical and methodological advantages of using artificial intelligence technologies in teaching English. The role of AI-based platforms in improving educational quality, providing individualized learning, increasing students’ motivation, and developing language skills is highlighted. The article also discusses some challenges of implementing artificial intelligence in education and possible solutions to these issues.

Keywords: artificial intelligence, English language, digital education, interactive learning, individualized instruction, educational technologies, ChatGPT, language skills.

XXI asr axborot texnologiyalari va raqamli innovatsiyalar asri sifatida ta’lim tizimiga ham tub o‘zgarishlar olib kirmoqda. Bugungi kunda xorijiy tillarni, xususan ingliz tilini samarali o‘qitish masalasi jahon miqyosida dolzarb mavzulardan biriga aylangan.

Globalashuv jarayonlari, xalqaro hamkorlikning kengayishi va internet resurslarining rivojlanishi ingliz tiliga bo'lgan ehtiyojni yanada oshirmoqda.

Zamonaviy ta'lim tizimida an'anaviy metodlar bilan bir qatorda innovatsion texnologiyalarni qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining rivojlanishi til o'qitish metodikasida yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Sun'iy intellekt inson tafakkuriga xos bo'lgan tahlil qilish, o'rganish, muammo yechish va qaror qabul qilish kabi jarayonlarni modellashtiruvchi texnologiyalar majmuasi hisoblanadi.

Bugungi kunda ChatGPT, Grammarly, Duolingo, Google Translate, Quizlet AI kabi platformalar xorijiy tillarni o'rganishda keng qo'llanilmoqda. Ushbu vositalar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirib, o'quvchilarga mustaqil ravishda bilim olish imkoniyatini yaratmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi — ingliz tilini o'qitishda sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishning afzalliklarini ilmiy jihatdan tahlil qilish va ularning ta'lim jarayonidagi o'rnini yoritishdan iborat.

Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rnini

Sun'iy intellekt texnologiyalari zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular ta'lim jarayonini avtomatlashtirish, shaxsiylashtirish va interaktiv shaklda tashkil etishga xizmat qiladi. An'anaviy ta'limda barcha o'quvchilarga bir xil metod qo'llanilgan bo'lsa, SI asosidagi tizimlar har bir o'quvchining ehtiyoji, qiziqishi va bilim darajasiga mos ravishda individual ta'limni tashkil etadi.

Masalan, Duolingo platformasi foydalanuvchining xatolarini tahlil qilib, unga mos mashqlarni tavsiya etadi. Grammarly dasturi yozma nutqdagi grammatik va uslubiy xatolarni aniqlab, ularni tuzatish bo'yicha tavsiyalar beradi. ChatGPT esa foydalanuvchilar bilan real vaqt rejimida muloqot qilib, speaking va writing ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Bundan tashqari, sun'iy intellekt o'qituvchilar faoliyatini ham sezilarli darajada yengillashtiradi. Dars rejalarini tayyorlash, testlarni avtomatik tekshirish, o'quv materiallarini ishlab chiqish kabi jarayonlar qisqa vaqt ichida amalga oshiriladi. Natijada o'qituvchi ko'proq ijodiy va metodik faoliyat bilan shug'ullanish imkoniga ega bo'ladi.

Ingliz tilini o'qitishda sun'iy intellekt vositalarining afzalliklari

Individual yondashuvni ta'minlash

Har bir o'quvchining bilim olish tezligi va qobiliyati turlicha bo'ladi. Sun'iy intellekt asosidagi platformalar aynan shu farqlarni hisobga olgan holda individual yondashuvni ta'minlaydi. Tizim o'quvchining bilim darajasini tahlil qilib, unga mos topshiriqlar va tavsiyalarni beradi.

Masalan, agar o'quvchi grammatik mavzularni yaxshi o'zlashtirgan bo'lsa-yu, speaking ko'nikmasida qiynalsa, SI platformasi unga aynan og'zaki nutqni rivojlantirishga qaratilgan mashqlarni tavsiya qiladi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshiradi.

Til ko'nikmalarini rivojlantirish

Sun'iy intellekt vositalari ingliz tilining barcha asosiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi:

Listening — audio matnlarni tinglash va tushunishni rivojlantiradi;

Speaking — chatbotlar va virtual suhbatdoshlar bilan muloqot qilish imkonini yaratadi;

Reading — matnlarni tahlil qilish va tushunish ko'nikmalarini shakllantiradi;

Writing — yozma nutqdagi grammatik va uslubiy xatolarni aniqlaydi.

Masalan, nutqni aniqlash texnologiyasi yordamida talaffuzdagi xatolar tahlil qilinadi va foydalanuvchiga to'g'ri talaffuz bo'yicha tavsiyalar beriladi. Bu esa o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish

Sun'iy intellekt asosidagi platformalar interaktiv va qiziqarli muhit yaratadi. Gamifikatsiya elementlari — ball to'plash, reyting tizimi, virtual mukofotlar va bosqichlardan o'tish kabi jarayonlar o'quvchilarni faolroq bo'lishga undaydi.

Zamonaviy yoshlar texnologiyalarga qiziqishi sababli SI vositalari orqali tashkil etilgan darslar ularda ingliz tilini o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Natijada ta'lim jarayoni samaraliroq va mazmunli bo'ladi.

Mustaqil ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish

Sun'iy intellekt vositalarining yana bir muhim afzalligi — mustaqil ta'lim olish imkoniyatini yaratishidir. O'quvchilar istalgan vaqt va joyda SI platformalari orqali bilimlarini mustahkamlashi mumkin.

Masalan, ChatGPT yordamida:

ingliz tilida dialoglar tuzish;

esse yozish;

yangi so'zlarni o'rganish;

grammatik mashqlar bajarish mumkin.

Bu esa ayniqsa masofaviy ta'lim jarayonida katta ahamiyat kasb etadi.

Vaqt va resurslarni tejash

Sun'iy intellekt o'qituvchilar va o'quvchilar uchun vaqtni tejash imkonini beradi. Testlarni avtomatik tekshirish, baholash va statistik tahlil qilish jarayonlari tezkor amalga oshiriladi. Shu bilan birga, elektron resurslardan foydalanish qog'oz sarfini kamaytirib, ekologik jihatdan ham foydali hisoblanadi.

Sun'iy intellektdan foydalanishdagi muammolar

Sun'iy intellekt texnologiyalari ko'plab afzalliklarga ega bo'lishiga qaramay, ayrim muammolar ham mavjud. Eng asosiy muammolardan biri — o'quvchilarning texnologiyaga haddan tashqari bog'lanib qolishidir. Ayrim hollarda talabalar mustaqil fikrlash o'rniga tayyor javoblardan foydalanishga odatlanib qolishi mumkin.

Bundan tashqari:

internet va texnik vositalarning yetarli emasligi;

ma'lumotlar xavfsizligi muammolari;

noto'g'ri yoki noaniq AI javoblari;
akademik halollik bilan bog'liq masalalar ham mavjud.

Shu sababli sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishda pedagogik nazorat va metodik yondashuv muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt texnologiyalari ingliz tilini o'qitish jarayonida katta imkoniyatlarni yaratmoqda. Ular individual yondashuvni ta'minlash, til ko'nikmalarini rivojlantirish, motivatsiyani oshirish hamda ta'lim sifatini yaxshilashda samarali vosita hisoblanadi.

Kelajakda sun'iy intellekt texnologiyalarining yanada rivojlanishi xorijiy tillarni o'qitish tizimining modernizatsiyasiga xizmat qiladi. Shu sababli pedagoglar zamonaviy SI vositalaridan samarali foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishi va ularni ta'lim jarayoniga to'g'ri integratsiya qilishi muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

Richards J. C. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.

Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. Pearson Education, 2021.

Holmes W., Bialik M., Fadel C. Artificial Intelligence in Education. Center for Curriculum Redesign, 2019.

Warschauer M. Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide. MIT Press, 2003.

Harmer J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Longman, 2007.

O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. Toshkent, 2020.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va sun'iy intellekt bo'yicha ilmiy maqolalar hamda internet manbalari.